

Békét mindenkinek a világon!

Moszkvában rendezték meg január közepén a békeszerető erők világforumát. A háromnapos tanácskozáson 115 ország közel 500 küldötte között a magyar delegáció tagjaként jelen volt dr. Antalffy György egyetemi tanár, a Magyar Jogász Szövetség elnöke, a József Attila Tudományegyetem rektora. Antalffy professzor hazatérése után a békeszerető moszkvai világforumáról a következő nyilatkozatot adta:

— A békeszerető erők világforumának tanácskozási új fejezetet nyitott a békeozsgálgalomban. A rendkívül intenzív világforum a béke megőrzése, az enyhülés terén tett újabb kezdeményező lépéseket. Az atomkorban a fegyverkezési verseny sokkal nagyobb következményekkel jár, és sokkal súlyosabban veszélyezteteti a nemzetek életét, mint valaha. Eppen ezért a fegyverkezési verseny megszüntetése és a leszerelés érdekében kell munkálkodnia a nemzeteknek. Nem véletlenül hangsúlyozta L. I. Brezsznev, az SZKP KB főtitkára: „Ez a feladat ma sürgetőbb, mint valaha. Az emberiségnek eleget kell tennie, hogy fegyverhalmokon éljen, az imperializmus agresszív körrel által szított fegyverkezési verseny mégis tovább erősödjön.”

Ha nem vetünk véget a fegyverkezési versenynek, az csak kárára válhat a politikai enyhülés elmélyítésének, az államok közötti kapcsolatoknak.

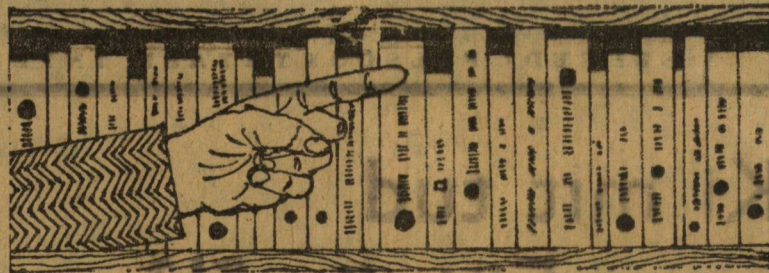
A plenáris ülést követően tizenhárom vitacsoportban folytattak eszmecsere-t a küldöttek. Hasonló tanácskozáson eddig ilyen csoportos megbeszélések nem kerültek sor. A most alkalmazott tanácskozási módszerrel Romes Csandra szerint a békeszerető erők világforumára a békeért küzdő erők vitaforumává vált. En a tizenegyedik vitacsoport munkájában vettem részt, amely az emberi jogok és az enyhülés, kérdéseivel foglalkozott. Csoportunk a legnépesebb tanácskozási szekció volt. Ülésén felszólalva beszéltem az enyhülés politikájának fontosságáról és gyakorlati szerepéről. Hangsúlyoztam: az enyhülés nem jelenthet enyhülést az emberi jogokért való küzdelemben, már csak azért sem, mert az emberi jogokat napjainkban is gyakran megsértik a világ különböző részein. Közismert például, hogy Dél-Afrikában és Latin-Amerikában sorozatosan semmibe veszik az örendelkezési jogot. A faji megkülönböztetések és a különféle atrocitások — nemre és korra való tekintet nélkül — a terror, a jogtalanság megren-

dítő tényeihez vezetnek. Mivel tagja voltam annak a nemzetközi bizottságnak, amely a chillei junta bűneit vizsgálta, felszólalásomban részletesen kitértem az ott elkövetett törvénytelenésekre, jogtalanságokra. Szóltam arról a diszkriminációról, megkülönböztetésről, amely a fejlett kapitalista országokban dívik. Franciaországban és Nyugat-Németországban a vendégmunkások fele annyi bért dolgoznak, mint mások. A szekció résztvevői tanácskozási társaim, érdeklődéssel és megértéssel hallgatták felszólalásomat. Egyben valamennyien egyetértettünk: a demokratikus jogokért minden erővel küzdeni kell az egész világon. Jóllehet, a szekció tagjai nem azonos ideológiai platformról vizsgálták a felvetett kérdéseket, véleményük azonban sok kérdésben közelített a szocialista országok által kialakított állásfoglaláshoz.

A tanácskozás legfontosabb új vonása tehát a párhuzam a legkülönbözőbb nézetű pártok képviselői között, és ez egyben biztosított is a tanácskozási jövőbeni folytatására, a közös akcióprogram kidolgozására. Az enyhülés kérdését vitatva egyre szenvedélyesebben fogalmazódott meg: soha többé háborút, békét mindenkinek a világon!

Kisszámítógép

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Matematika Tanszékén levő WANG 2200/C típusú kisszámítógépet január 28-án ünnepélyesen bemutatták a számítástechnikai szakembereknek. A Matematikai Tanszék Számítástechnikai Csoportja tájékoztatta az Oktatási Minisztérium, a Magyar Tudományos Akadémia, a József Attila Tudományegyetem Kibernetikai Laboratóriumának képviselőit és a főiskola vezetőit a gép működéséről, feladatairól. A tanév eleje óta dolgozó amerikai gyártmányú, kisteljesítményű számítógép főként oktatási célokat szolgál, de használják a matematikai tanszéken tudományos munkák végzésére és a hallgatók tudományos diákköri dolgozatainak elkészítéséhez is. A közeljövőben a főiskola kártyalyukasztót vásárol, hogy a géppel végezhető feladatok körét bővítse.

Jogtudományi acta

Antalffy György professzor „Systeme juridique, branche du droit, branche de science juridique en Hongrie” (Jogrendszer, jogág, jogtudományi ág, különös tekintettel a magyar viszonyokra) című 75 oldalas értekezésében a jogelmélet körében vitatott témát dolgoz fel, nevezetesen a jogrendszer, jogág, jogtudományi ág fogalmának, rendszerezési elveinek alapjait. A munka a jogszabályok rendszerezésének elméleti alapjait adja meg, ugyanakkor foglalkozik a jogág és a jogtudományi ág viszonyának jogelméleti aspektusaival is. A történeti és elméleti állam- és jogtudományok mellett szól a mű az anyagi és az alak jogágazatok, valamint a nemzetközi jog és tudománya felosztásáról és fejlődéséről. Az értekezés ugyanakkor mindezeket összekapcsolja a magyar törvényhozás legújabb, elsősorban az 1972. évi alkotmánymódosítás óta létrehozott törvények elemzésével, a jogalkotás, a jogalkalmazás és jogpolitika nézőpontjaival.

Dobó István adjunktus A Dél-Alföldön elkövetett emberölések kriminológiai jellemzői című tanulmánya arról a speciális vizsgálatról ad tájékoztatást, amelyet a szerző Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyében az emberölés és annak kísérlete miatt 1965. évben jogerős bírósági ítélettel befejezett ügyek tekintetében folytatott. A lefolytatott büntetőeljárások iratanyagát kérdőívekre dolgozta fel és az ezekből nyert különféle adatok — az elkövetők személyi körülményei és a konkrét ügyekben folytatott nyomozási tevékenység értékelése szolgált alapul az egyes vizsgálati megállapításoknak. Így pl. Csongrád megyében 18 szándékos emberölési cselekmény jogerős elbírálása történt meg a vizsgált évben. A szerző utalása szerint teljesebb képet a későbbi időpontban irandó, sértettek vonatkozó megállapításokkal, továbbá a közelmúlt évek adataival együtt ad majd a vizsgálat.

Horváth Róbert professzor *Quetelet et la statistique de son époque (Quetelet és korának statisztikája)* címmel jelentette meg munkáját. A Belga Tudományos Akadémia 1974. évi Quetelet-évi nek nyilvánította Quetelet halálának 100. évfordulója alkalmából. (1977. Rubens év lesz). A szerzőnek erre az alkalomra készült, valamint korábban írt kilenc tanulmányát foglalja magában ez a teljes szintézis adó monográfia. A tanulmányok Quetelet munkásságának modern értékelését tartalmazzák, beleértve a tudományos szocializmus alapjait a Quetelet-életét is. (Külön tanulmány foglalkozik a tudományos szocializmus hozzájárulásával a modern statisztika tudományának kialakulásához. A munkában Quetelet koncepciójának marxista bírálata „Quetelet és Marx” című tanulmányban is olvasható nézetek kritikai összevetése alapján. A befejező dolgozat tudományos felmérést ad arról, hogy mit és hogyan hatott Quetelet munkássága Magyarországon. Az MTA-val váltott Quetelet-levéllel zárul a monográfia.

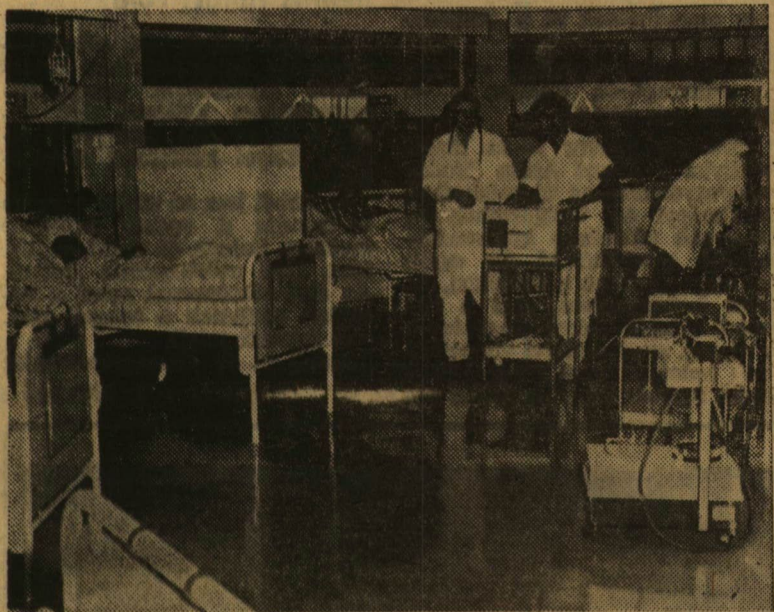
Kovács István professzor „On the problem of Act of Parliament and Law-Decree” (A törvény és törvényerejű rendelet problémájáról) írt értekezést. Mind burzsoá, mind a szocialis-

ta viszonylatban ismerteti a szerző művének első fejezetében a különféle törvényhozási koncepciókat, amelyen belül különleges jelentősége van az ún. kizárólagos törvényhozási tárgyaknak, azaz annak a szabályozási tárgykörnek, amelyet kifejezetten törvénnyel kell szabályozni. A törvény és a törvényerejű rendelet szabályozási körének elhatárolása az európai szocialista államokban képezi a munka második fejezetét. Ebben a részben a nálunk törvényerejű rendeletek megfelelő jogszabályok mikénti kialakulását kíséri figyelemmel a szerző Szovjetunióban (itt „ukáz-nak nevezik”) és a szocialista országokban; továbbá azt a problémát, hogyan határoldnak el azokat a tárgyakat, melyek a törvényhozás szintjére tartoznak azoktól a tárgyaktól, amelyekben alacsonyabb szintű szabályozás is elégséges. Ezt követően történeti áttekintés alapján a törvényerejű rendelet kialakulását és fejlődését a problémáit mutatja be hazánkban. Végezetül néhány figyelemre méltó javaslatot ad közre, amelyek alapján jobban elhatárolható a Minisztériumok jogszabályalkotó tevékenysége.

Papp Ignác docens A döntéseről, a döntéshozatal és az érdekek közötti kölcsönös viszonyról a szocialista állam mechanizmusában című orosz nyelvű tanulmánya mindenekelőtt az államigazgatási döntésre koncentrál, vizsgálja azok szakaszait, fajait, az egyéni és kollektív döntés pozitív, negatív oldalait stb. Jelentős fejezete a munkának a döntés és az érdekek viszonyának elemzése, melynek keretében a társadalmi rétegek, valamint a területi különbségekből fakadó érdekkonfliktusokat vizsgálja abból a szempontból, hogy a szocialista állam (közigazgatási szervek) hogyan igyekszik a jogszabályok segítségével is az érdekkonfliktusok feloldására, az érdekek egyeztetésére. A munka empirikus szociológiai vizsgálatok eredményeire is támaszkodik.

Pólay Elemér professzornak A pandektisztika és hatása a magyar magánjog tudományára címmel jelent meg nagy terjedelmű (154 oldalas) monográfiája. A tanulmányban a pandektisztika (a XIX. század német-római magánjog tudománya) mindaddig nem tökéletesen tisztázott fogalmának tisztázásáról olvashatunk, továbbá a német pandektisztika marxista értékeléséről, annak nemcsak az eddigi általános felfogás szerint egyoldalúan negatív, hanem pozitív oldalainak kiemelésétől, végül a pandektisztika hatásáról a magyar magánjog tudományára, annak az általános irodalmi véleménynek a cáfolatával, hogy a történetjogi iskola első képviselője Frank Ignác lett volna. Ez az iskola, vele együtt a pandektisztika csak az 1855-ös osztrák jogi oktatási reform következményeként érezte hatását a magyar magánjog tudományára és európai szinten alkotó továbbfejlesztője a Jhering-féle pandektisztikának Szász-Schwarz Gusztáv volt. A monográfia Magyarországon 1920-tól 1945-ig.

INTÉZMÉNYAVATÁS

Lapunk legutóbbi megjelenése óta ünnepélyes keretek között átdáták rendeltetésének a Szegedi Orvostudományi Egyetem 15 millió forintos költséggel épült intenzív osztályát. Az intézmény avatásán — ahol megjelent Török József, a városi pártbizottság első titkára és dr. Lukács Jenő, az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője — dr. Peiri Gábor rektor méltatta az egyetem új létesítményének jelentőségét. Az épület tervezőjének, Tarnai László mérnöknek az avatóünnepségen az Universitas emléklapjait nyújtotta át a rektor. (Fotó: Ruzsai Károly)

Tudományos együttműködés

A francia—magyar műszaki és kulturális egyezmény keretében decemberben a tudományegyetem Biofizikai Tanszékére látogatott J. Lavorel professzor, a Párizs melletti Gif-sur-vette-i Fotoszintézis Laboratórium igazgatója, s tárgyalásokat folytatott a két intézmény közötti tudományos együttműködésről.

Dr. Hevesi János, a JATE Biofizikai Tanszékének docense a Lodzi Egyetem Biokémiai és Biofizikai Intézetében járt, az idén Szegeden megrendezésre kerülő magyar—lengyel tudományos szimpozion előkészítése céljából.

A KGST-program keretében szakmai tapasztalatcserére Moszkvába utazott januárban dr. Csernay László egyetemi tanár, a SZOTE Izotópdiaosztályi Laboratóriumának vezetője.

Egy körút margójára

Immár hatodik éve, hogy a JATE TTK szervezésében oktatókból és hallgatókból álló brigád keresi fel az ország különböző gimnáziumait annak érdekében, hogy tájékoztassák a továbbtanulni szándékozó fiatalokat a tudományegyetemünkön folyó továbbtanulási lehetőségekről. A brigádok összeállításánál törekedünk arra, hogy különböző szakokon tanulók, illetve különböző tanszéken oktató tanárok a TTK-n folyó képzés egész keretében betekintést nyújtó írásos anyagokat.

Rendszerint nemcsak a 4. osztályos tanulókkal, hanem gyakran a 3. osztályosokkal is lehetőségünk van találkozni, s ily módon alkalmunk van időben befolyásolni továbbtanulási szándékaikat, illetve megfelelően orientálni őket. Az idei — három megye (Tol-

na, Somogy, Zala) középiskoláiban tett — látogatásaink során megkíséreltük megválaszolni azt a kérdést, hogy mi befolyásolja leginkább a fenti terület gimnáziumaiból továbbtanulni szándékozó irányultságát. Különösen érdekelt bennünket az a kérdés, hogy az említett — Budapesttől és Szegedtől, közel azonos távolságban levő — középiskolák tanulóit mi motiválja annak eldöntésében, hogy az ELTE-n, vagy a JATE-n folytassák tanulmányaikat.

Propaganda körutunk alkalmával azt tapasztaltuk, hogy — elsősorban a pedagógusok anyagi megbecsülésének relatíve alacsony voltára hivatkozva — a TTK-s szakok iránti érdeklődés csökkenő tendenciát mutat, míg a közgazdász, műszaki, jogi és orvosi pályára változatlanul jelentős a túljelentkezés.

Az említett megyék 9 gimnáziumának adatait megvizsgálva megállapítottuk, hogy egyetemünkre jelentkező tanulók számát nem az adott iskolában érettségizők száma határozza meg döntően. Munkánk során azt tapasztaltuk, hogy igen fontos szerepe van az irányításban

a tantestületnek, illetve a tanári kar összetételének. Megállapítottuk, hogy amelyik iskolában jelentősebb a Szegeden végzett pedagógusok részaránya, jobban edeklődnék intézményünk iránt. A fenti összefüggést alátámasztja az a tény is, hogy a Szegeden végzett pedagógusok száma és a Szegedre jelentkező fiatalok száma közötti korrelációs együttható értéke +0,81. Ezért úgy ítéltük meg, hogy itt vannak kiaknázatlan tartalékaink. Eredményesnek tartanánk ezekkel a pedagógusokkal bizonyos kapcsolat kiépítését. Több helyen elmondták, hogy az ELTE szakbizottságaival és szakmódszertanosaival termékeny munkakapcsolat alakult ki. (Esetenként bemutatott tanítást tartanak, feladatlapokat szerkesztenek számukra, negyedévenként szakköri délutáni rendeznek a gimnáziumban, a szaktanárokat, vagy azok egy részét vendégül látják az ELTE megfelelő intézeteiben stb.)

A fenti módszerek gondolatébresztőek lehetnek annak érdekében, hogy minél több jó alappal rendelkező középiskolás kérje felvételét egyetemünkre.

ABONYI GYULÁNÉ DR.